

Síðsøga

Óli Jacobsen

6. partur

HANS PAULI KLEIN VAR EIN PRESSARI

Greinarøðin um Kleinfólkið endar við umrøðu av Hans Paula Klein, sum var ein av brøðrunum hjá Honnu og Lenu. Hann eigur sítt pláss í hesi søgu

Sum ískoyti til søguna um Lenu og Honnu Klein skal greiðast eitt sindur frá um beiggja teirra, Hans Paula Klein. Høvuðskeldur eru bók-in “Útróður” hjá Robert Joensen og bókin um Kjølbro.

Hans Pauli varð føddur í 1898 og var bara tvey ára gamalur, tá ið mamman doyði. Pápin doyði fá ár seinni.

Slóðaði í fiskiskapi

Á sumri í 1919 fór Hans Pauli til Noregs at fiska við einum báti har. Hann kom tá eftir, at norskir línubátar landaðu fisk, sum teir høvdu fiskað nærindis Føroyum. Tann blaðungi Hans Pauli var als ikki greiður yvir, at tað fanst so góð línuleið so nær Føroyum.

Hans Pauli fór at fregnast um hetta, og tað gav honum hugskotið at útvega sær ein hóskandi bát til hesa veiðu.

Í 1920 keypti hann “Kvik” í Noregi. Hesin bátur var væl størri enn vanligu føroysku motorbátarnir, so hetta var ein rættilig ný-hugsan.

Ætlanin var so at royna við línu á leiðum, har norðmenn finga fisk. Men tað gekk ikki eftir ætlan. Tá ið Hans Pauli hevði fingið sett línuspæl í bátin, fekst einki agn. Ymsir trupulleikar gjørdur, at henda ætlan hjá Hans Paula datt niðurfyri, men hann hevði so víst á møguleikan, sum føroyingar seinni hava gagnnýtt.

Seinni keyptu teir á Seglhúsinum, Joensen & Olsen, Kvik, og tá gjørdist systkina-barnið hjá Hans Paula, Palli hjá Mariannu, skipari. Hann var jú tá rokkskipari, og tað gekk væl. Hann hevði eisini fleiri av mammuættini við sum manning. Sigast kann, at við Kvikki varð grundarlagið lagt fyri eini teirri fremstu nýhugsan í føroyskum fiskiskapi við Palla og Kristian Martin.

Seinni tóku aðrir hesa ætlan hjá Hans Paula upp aftur. Tað var við Øger, har Hans Pauli var ein av manningini. Hann ætlaði at leiga bátin og gera hann út til línufiskiskap. Tá ið tað kravdist sterkari línureiðskapur enn vanligt, søkti hann lögtingið um stuðul, sum lögtingið eisini játtaði.

Ætlanin var eisini, at norðmenn skuldu

Hans Pauli Klein 1898-1971

vera við at leggja monnum lag á. Men henda ætlan fór fyri bakka.

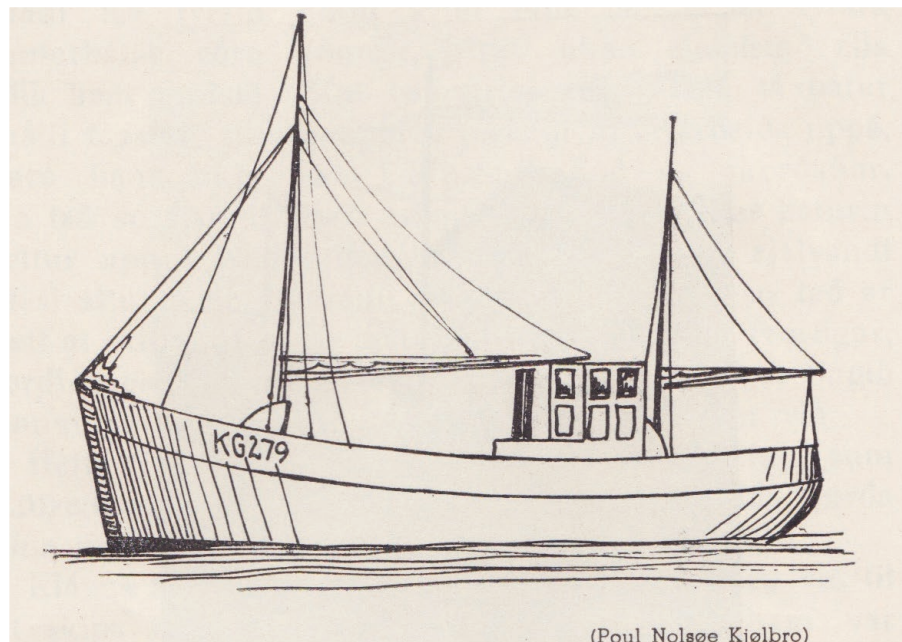
Aftaná kríggið gjørdi Støðin eftir áheitan frá Ewaldi Kjølbro eina roynd at fiska á djúpum vatni undir Hetlandi. Har hittu teir norðmenn, sum góvu teimum góð ráð. Tað viðraði ikki væl, men teir dagar, teir royndu, finga teir 11,5 tons. Tað mesta var longa. Hans Pauli Klein var eisini við hendan túrin.

Hetta visir, at eisini útróðarmenn hava verið hugaðir fyri at royna nýggjar leiðir, og Hans Pauli Klein var ein av teimum fremstu. Men sum ofta er, tað eru ikki teir fyrstu slóðararnir, sum fáa ágóðan.

Tordi at siga sína meining

Seinast í 1930-árunum var eitt nokk so harðligt stríð um útgjalding av lønum. Tað vanliga var, at arbeidsfólk og fiskimenn keyptu í handlunum hjá útgerðarmanninum fyri inntøkuna. Hetta gjørdi, at løntakarnir blivu meira heftir at handils-manninum og reiðaranum. Stríðið stóðst um, at lønin skuldi gjaldast kontant.

Hans Pauli Klein tók málið um kontanta lønarútgjalding upp í Norðlýsinum tann 8. oktober 1938. Tá vóru aftur ringar tíðir, og

Hans Pauli royndi nýggjar leiður í útróðri og bardust fyri áhugamál útróðrarmanna. Hetta er ein eyðkendur útróðrabátur frá teirri tíðini, teknaður av Poul Nolsøe Kjølbro

trupult var at fáa goldið arbeidsfólkunum. Í hesi grein vísti Hans Pauli Klein á, at hann hevði tosað við ein keypmann og spurt, um hann rindaði lønirnar kontant. Tað kundi hann ikki siga, at hann altíð gjørdi, tí um várið komu skipini heim, so at siga sör. Manningin skuldi umframt tað, sum keypt varð fyri, hava nakað av kontantum, tí hevði hann so lítið av peningi um hendur, men arbeidsfólkini høvdu í vøru og peningi fingið tað, tey áttu.

Hans Pauli Klein hevði arbeitt hjá Kjølbro og royndi at skilja viðurskiftini: „Eg fekk mín dagsseðil kl. 5 s.p., ið kann umbýttast í forrætningini við vøru ella á kontórinum í peningi. Eg fór inn á kontórið og fekk tað, eg átti. Men hetta var ikki bara eg. Bæði menn, kvinnur og børn, ið komu við sínum seðlum, finga tað, tey áttu. Og eg skal skoyta uppi, at tað var ikki gjørt nakað, ið kundi fáa fólk at smæðast at fara á kontórið. Gjøgnum eina lúku úr ganginum kundi mann lata seðilin og fáa pengarnar.

Hetta vóru so umstøðurnar tá, sum Hans Pauli royndi at skilja. Tað bleiv ongantið tað stríð um hetta mál í Klaksvík sum í Suðuroy. Sum frá leið, gjørdist kontant lønargjald ein sjálvfylgja.

Á odda fyri útróðrarmenn

Hans Pauli var undangongumaður á fleiri økjum. Hann var ein teirra, sum var við til at stovna Klaksvíkar Útróðrarfelag í 1943. Hvussu nógv útróðurin merkti í Klaksvík, sást av tí, at til stovnandi aðalfundin møttu 110 mans.

Hans Pauli var fyrsti formaður felagsins. Hinir nevndarlimirnir vóru Hans Jacob Frederiksen, J.P. Kjelnæs, Ziska Jacobsen og Henry Mellemgaard.

Klaksvíkar útróðrarfelag var fyrsta sjálvstøðuga útróðrarfelag í landinum. Grundin fyri, at fyrsta útróðrarfelag varð stovnað í hesum tíðum, var, at menn fóru at hugsa um, hvørt útróðurin fekk tann ágóða, sum hann hevði uppiborið. Trygd